

Úvodník

Halloween a Dušičky (Památky zesnulých) mají mnoho společného. Nejen datum, ale i myšlenku. Je to období, kdy vzpomínáme na ty, kteří už nežijí. Keltové věřili, že jim zesnulí mohou pomoci a zapalovali jim před domy malé oltářičky. I my zapalujeme svíčky. Kdysi jsem přinesla do třídy mnoho svíček a každý z dětí zapálil jednu za někoho, koho měl rád a váží si ho, ale on už nežije. Mezi svíčkami za pradědečky, babičky, strýčky, Jana Husa, Václava Havla... se objevily i svíčky za mrtvé psy, křečky, rybičky. Vypadalo to zvláště, ale bylo to hezké. Když na někoho vzpomínáme, tak je tu vlastně s námi pořád. Tak si nezapomeňte také nějakou svíčku zapálit.

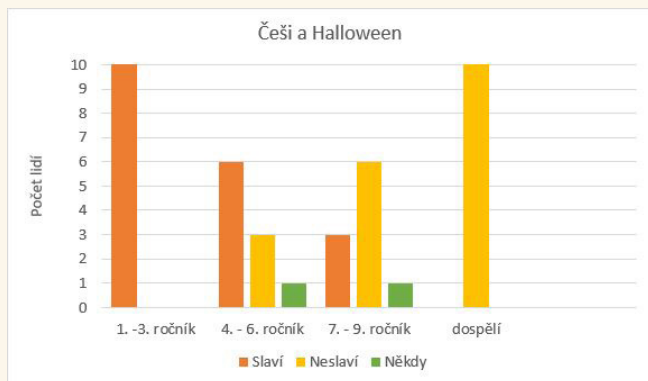
Martina Zíková

Zajímaví lidé

Slaví Češi Halloween?

Halloween se za posledních několik let stal u mnoha lidí v Česku oblíbeným svátkem, ale pro mnoho rodin není 31. říjen nijak významným dnem. Dokonce jím někteří pohrdají. A to z mnoha důvodů. Jak to tedy mají Češi s Halloweenem? Proč tuto tradici dodržují a proč naopak ne? Odpovědi na tyto otázky vám obrazně nastíní průzkum, který probíhal v Montessori třídách.

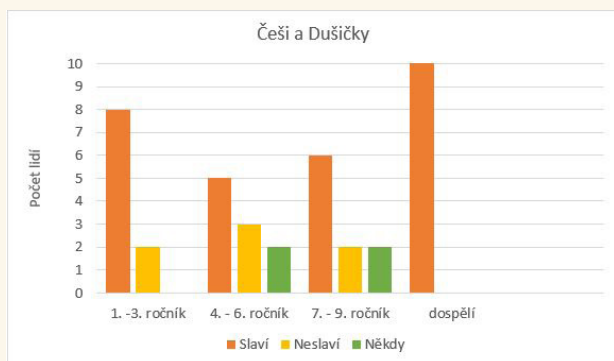
Jak a proč slavení (ne) probíhá?

Většina lidí, která Halloween slaví, vyřezává dýně. Výjimečně se objevily i odpovědi ohledně převlékání do kostýmů, malování obličejů, strašidelné večírky nebo hororové filmy a PC hry. U některých dětí ale nesmí chybět ani cukroví. Ti, kteří neslaví, mají nejčastěji důvod, že je Halloween cizí svátek, nikdy se neslavil, a tím pádem je nezajímá. Někteří nemají čas, anebo se jim nelíbí halloweenské masky.

A proč vlastně někteří dodržují podzimní tradici strašidelného dýňového svátku? Nejčastěji jen pro zábavu, ale pro někoho Halloween znamená svíčky nebo setkání s blízkými. Jedna žačka dokonce proto, že to chtěl tatínek zkusit a jiní, protože je součástí Dušiček. Na tento typicky český svátek se podíváme později.

Původ Halloweenu

Přesto, že velká většina zúčastněných nevěděla nic o původu svátku a někteří tušili, že je z Ameriky, pouze čtyřikrát jsem uslyšela úplně správnou odpověď a tou je: Keltové. Tento starověký kmen prováděl rituál, kterým navazoval spojení s mrtvými, protože končilo období žní a začínala krutá zima. Tento den vnímali Keltové jako pomezí, kdy se stírá hranice mezi světem živých a mrtvých. Od 16. století bylo zvykem chodit v kostýmech od stavení ke stavení, a výměnou za básničku či koledu vybírat potraviny. Strašidelné kostýmy měly představovat duše zemřelých. Nyní se samozřejmě slaví nejvíce v USA, kam se dostal od irských Keltů.

Jaké nám přinesl průzkum výsledky?

Na první pohled si můžeme všimnout velkých rozdílů jednotlivých věkových kategorií. 1. trojročí Halloween slaví kompletně a směrem k dospělým křivka postupně klesá na nulu. Oslavy bývají spíše jen v duchu dýní, ale halloweenští nadšenci o původu a významu příliš neví. S Dušičkami to dopadlo o něco lépe, protože tradici vzpomínek na zesnulé dodržuje většina. A to proto, že Dušičky jsou český svátek a příležitost důstojně zavzpomínat na zesnulé.

Ludmila Kozlová a Matěj Hnízdil

Vtipy pro velryby

Když jde bubák spát, pokaždé se podívá pod postel, jestli tam není

Chuck Norris.

Dnes je Halloween. Můžu vyrazit do ulic bez mejkapu.

Jde Karkulka černým lesem a najednou – z křoví kouká vlčí hlava, oči vytřeštěné. No tak Karkulka začne svoji repliku: „Proč máš tak velké oči...“ A vlk tiše zmizí.

Karkulka zavrtí hlavou a jde dál. Dojde na paseku a tam z trávy čouhá vlčí hlava s vyvalenýma očima, a Karkulka zase začne: „Proč máš tak velké oči...“

Hlava zmizí a jen vlnění trávy značí vlkův ústup.

Karkulce je to už fakt divný a jde dál. Najednou vidí, že z mlází zase kouká vlčí hlava, tak znovu začne: „Proč máš tak...“

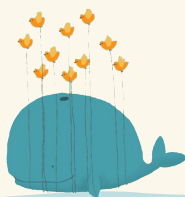
A v tom vlk nelidsky zařve: „Sakra já se snad v klidu nevykadím!“

Co jí vyvolávač duchů?

Fazole.

Markéta Škorpilová

Okénko udržitelnosti

Tipy pro udržitelný život

Tímto číslem navazuji na minulé číslo, kde jsem začala sérii s jednoduchými tipy. V minulém čísle jsem pojednávala o tom, co dělat o prázdninách, abyste byli udržitelní. V tomto dílu se tentokrát dozvíte jaké jsou udržitelné tipy do školy

Udržitelné tipy do školy

Protože ve škole travíme velkou část našeho času, je dobré v ní myslet na životní prostředí. Níže se dozvíte několik tipů, jak na udržitelný školní život.

Často slycháváme o klimatické změně, která je způsobena skleníkovými plyny jako je oxid uhličitý (CO₂). Ten vypouštíme hlavně spalováním fosilních paliv, která se používají jako pohon aut. Proto je dobré

omezovat dopravu nejen cestou do školy. Ideální je chodit pěšky nebo jezdit na kole. Pokud bydlíte daleko, vyplatí se používat hromadnou dopravu nebo aspoň nejezdit v autě sám a domluvit se s někým, kdo bydlí poblíž, aby jel s vámi. Bude to pro vás i větší zábava.

Ke konci prázdnin nakupujeme mnoho školních potřeb, ale nepotřebujeme každý rok nový penál, psací potřeby, obaly a sešity. Většina z těchto potřeb se dá používat několik let a nic se jim nestane. Když už je na čase pořídit si nové, můžeme podpořit výrobky z recyklovaných materiálů, ze dřeva a vyrobené v Česku. Sešity můžeme kupovat nebělené, jejich obaly ušít, či použít papírové.

Při přípravě svačiny můžeme uplatnit opatření z mnoha environmentálních oblastí. Místo jednorázových obalů zabalíme jídlo do znovupoužitelných krabiček a nejen našemu tělu prospěje kohoutková voda ve vlastní, nejlépe skleněné, láhvi. Nákup sezonních a lokálních potravin v biokvalitě s co nejmenším množstvím odpadu je ideálním řešením. Ovšem zkombinovat všechny tyto požadavky se málokdy povede, ale počítá se každá snaha. Pokud budete potřebovat využít bufet, nebojte si vzít pečivo do látkového pytlíku nebo rovnou do ruky a v jídelně ušetříme mnoho skleníkových plynů, když budeme vybírat nemasitá jídla.

Když chceme něco změnit, je velmi důležitá komunikace. Nebojte se se svými spolužáky a kamarády bavit o tom, jak pomoci přírodě a inspirujte je vlastním příkladem. Ale není dobré je do něčeho nutit nebo příliš často upozorňovat. A když ve škole vidíte něco, co by se dalo změnit, zkuste vymyslet řešení a jednat s lidmi, které to mohou ovlivnit. O to se také snažíme v našem EKOtýmu, do kterého se můžete připojit.

Není možné všechno dělat perfektně a chovat se naprosto udržitelně, ale každý malý krok pomůže, a když je bude dělat co nejvíc z nás, máme šanci na krásnou budoucnost.

Udržitelný slovníček

Klimatická změna – je dlouhodobá změna podnebí planety (časem se o ní více dozvíme)

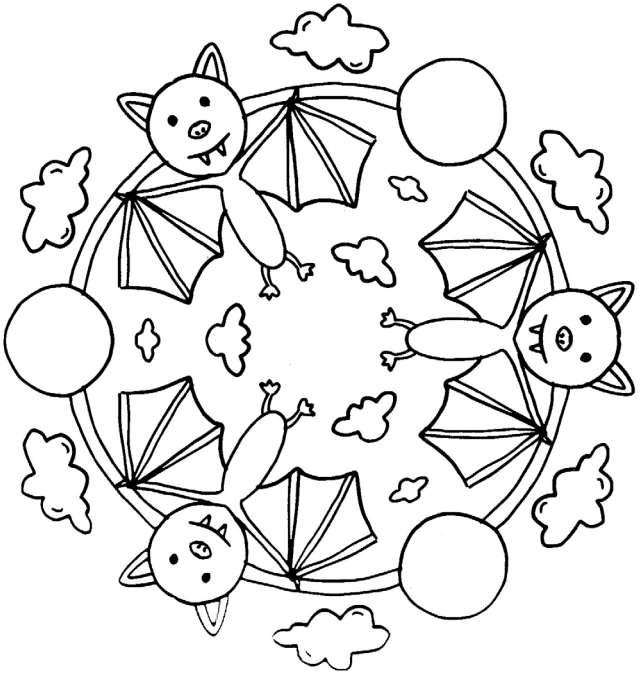
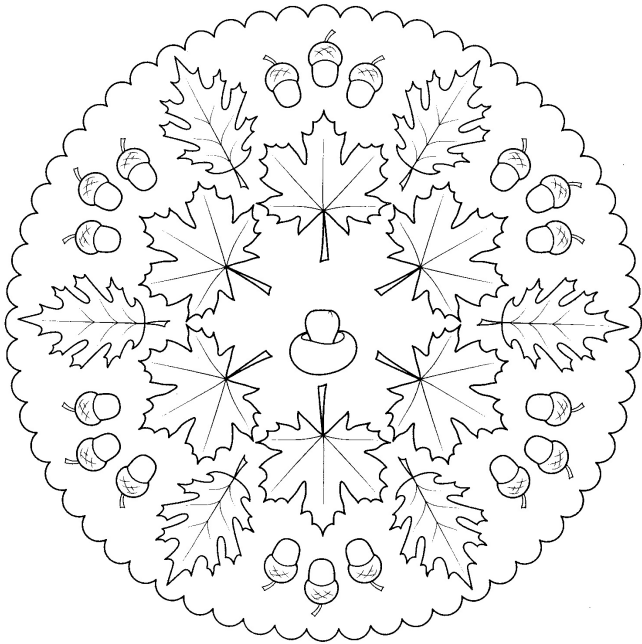
Environmentální – je od anglického slova *Environment* – životní prostředí - týkající se životního prostředí

Ludmila Kozlová

Malovací okénko

Maxim Zika

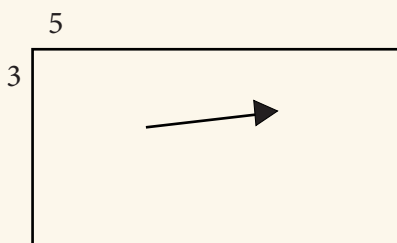
Tvořivé okénko

Halloween

Je 31. října. Ano správně je Halloween. Mám ráda tento den. Vše je takové krásné, ale strašidelné. Jo já jsem se vám ani nepředstavila, jmenuji se Emilka, dýně Emilka. Jsou tady i další dýně, netopýři a lampiony, které celou školní zahradu, kde máme slavnost, ozařují. Teď vám povím, co jsem se o Halloweenu dozvěděla: je to původně keltský lidový svátek. Především se slaví v Americe, Austrálii, Irsku a Anglii. Jé, zrovna říkají, že budeme hrát soutěže, a za to dostávat bonbóny. Super!

Tip na výrobu dýně

Vystřihni si z kartonu obdélník (cca 5cm x 3cm). Na šířku (viz obr.) hustě omotej oranžovou bavlnkou. Pod omotaný karton podsuň proužek oranžové bavlnky (cca 5cm). Vysuň karton a uprostřed proužkem zavaž. Dotvaruj do tvaru dýně a podsuň pod proužek, kterým jsi zavažoval zelený drátek. A je hotovo!

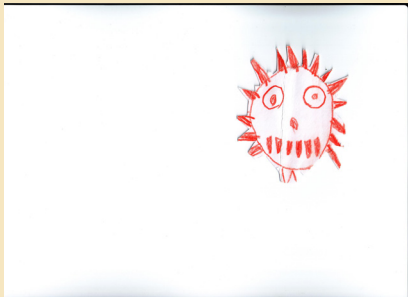

tím směrem, kterým je špka omotávej

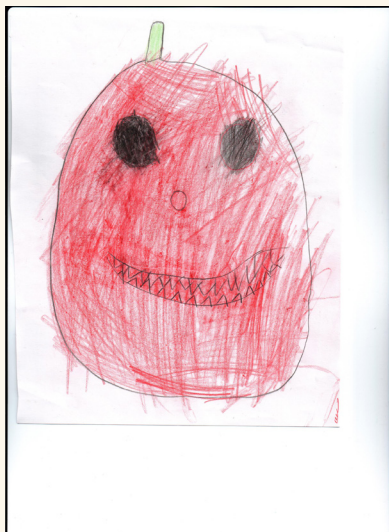

Štěpánka Hronová

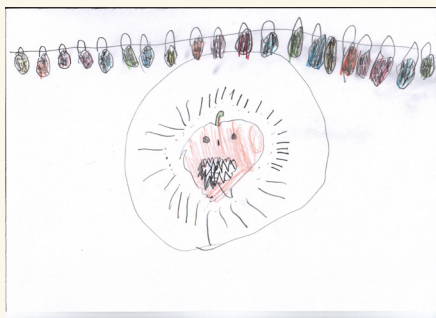

Terežka F.

Markétka Kramlová

Anežka Žáková

Cestování kolem zvířat

Zvíře: vlk

Vlk je český název pro některé druhy rodu *Canis*, někdy užívaný i pro rody *Cuon* a *Chrysocyon*. Nejznámější je vlk obecný.

Vlk obecný (Canis lupus) a jeho poddruhy jsou:

vlk arabský (*Canis lupus arabs*)

vlk černý (*Canis lupus pambasileus*)

vlk eurasijský (*Canis lupus lupus*)

vlk indický (*Canis lupus pallipes*)

vlk kanadský (*Canis lupus occidentalis*)

vlk mongolský (*Canis lupus chanco*)

vlk polární (*Canis lupus tundrarum*)

vlk iberský (*Canis lupus signatus*)

vlk arktický (*Canis lupus arctos*) – spekulovaný poddruh

† vlk arizonský (*Canis lupus mogollonensis*)

† vlk horský (*Canis lupus fuscus*)

† vlk japonský (*Canis lupus hodophilax*)

† vlk kenajský (*Canis lupus alces*)

† vlk koloradský (*Canis lupus youngi*)

† vlk novofundlandský (*Canis lupus beothucus*)

† vlk ostrovní (*Canis lupus hattai*)

† vlk prériový (*Canis lupus nubilus*)

† vlk španělský (*Canis lupus deitanus*)

† vlk texaský (*Canis lupus monstrabilis*)

k druhu vlk obecný patří také pes dingo (*Canis lupus dingo*) a dingo pralesní (*Canis dingo hallstromi*)

postupnou domestikací vznikl poddruh pes domácí (*Canis lupus familiaris*)

vlk rudohnědý = vlk červený = vlk červenohnědý (*Canis rufus*)

vlk himálajský (*Canis himalayensis*) – někteří vědci ho považují jen za poddruh vlka obecného.

Jako vlci jsou někdy označováni i šakal obecný *Canis aureus* (vlk šakalovitý) a kojot prériový *Canis latrans* (vlk stepní) z rodu *Canis* a pes hřivnatý *Chrysocyon brachyurus* (vlk hřivnatý) a dhoul *Cuon alpinus* (vlk rudý).

Chrup

Vlci mají, stejně jako ostatní psovitě šelmy, celkem 42 zubů: 20 v horní čelisti a 22 v dolní. Vlčí tesáky mohou být dlouhé až 6,25 cm. Jsou ostré a lehce zakroucené, čímž umožňují

pevné uchopení kořisti. Řezáky jsou také ostré a umožňují vlkovi ukusovat z kořisti velké kusy masa. Vlk dokáže čelistmi vyvinout tlak až 10 MPa, což mu dovoluje rozkousávat i velké kosti.

Speciální smysly a zákony ve smečce

Vlci jsou stejně jako psi nebo kočky citliví na vibrace a dokáží rozpoznat blížící se zemětřesení několik dní před jeho příchodem. Dokáže se podle intuice dorozumět s ostatními členy smečky. Ve smečce je vždy jen jeden „alfa samec“. Ten může mít mláďata. Ostatní členové smečky se o mláďata pomáhají starat. Mládě se v těle matky vyvíjí 62 dnů, tedy dva měsíce. Během prvního týdne jsou slepá.

Když si nějaký vlk troufne na samce „alfa vlka“ a porazí ho, z alfy se stává samotář a z vlka se stává alfa vlk. Poražený vlk se stává vlkem „samotářem“ a žije sám. Výjimečně se stane, že vlka přijme jiná smečka.

Velikost

Vlk je největším zástupcem psovitých šelem, váží 35 až 52 kg. Je dlouhý 150 až 190 cm a vysoký 65 až 80 cm. Samice jsou menší – váží zhruba o 25 % méně než samci. Mezi různými poddruhy vlka jsou rozdíly v hmotnosti i ve velikosti. Například červený vlk (*Canis Rufus*) žijící na dolním toku Mississippi může vážit jen pouhých 15 kg. Na velikost vlků má také vliv zeměpisná šířka – čím severněji žijí, tím jsou větší (Bergmannovo pravidlo). Jedinou výjimkou z tohoto pravidla je arktický vlk (*Canis Lupus Arctos*) který je, i přes to, že žije severněji, drobnější než vlci žijící na severu Kanady a Aljašky. Na velikost má také vliv hojnost kořisti v oblasti kde vlci žijí. Plné velikosti vlk dosáhne ve věku okolo jednoho roku.

Vlk na území ČR

Na území současné České republiky byl vlk vyhuben na konci 19. století a začátkem 20. století. V Čechách je uváděno datum 2. prosince 1874 a na Moravě 5. března 1914. V pozdějších letech docházelo v ČR pouze k náhodnému výskytu, když osamělí jedinci zabloudili na české území ze zahraničí.

V současné době lze hovořit o návratu vlčí populace na území České republiky, protože v roce 2015 byl zaznamenán výskyt vlků v pohoří Šumava, Lužici, v Beskydských horách, v oblasti Kokořínska či na území bývalého vojenského cvičového prostoru Ralsko. V dalších letech se dá tedy předpokládat rozšíření populace do dalších oblastí, jako např. do Krkonoš, Krušných hor či Českého Švýcarska. V roce 2016 byl potvrzen trvalý pobyt vlků na Broumovsku, kam se vrátili po 250 letech; v roce 2017 byli doloženi čtyři vlci. K 7. květnu 2019 potvrdili členové honebního společenstva výskyt v Orlickém Záhoří a v katastru Mezilesí, k témuž datu chovatel na Borové. „Očekáváme, že brzy v Orlických horách zdomácní. Možná ještě letos. Nejbližší Broumovsku je Olešnice, kde podle

dosavadních poznatků sondují budoucí teritorium.“ Někteří z vlků se nebojí přiblížit k lidskému obydlí.

Zajímavosti

V roce 1995 byl vlk (*Canis lupus*) reintrodukovan do několika oblastí v severních Skalnatých horách ve Spojených státech. V Yellowstone národním parku došlo v souvislosti s návratem vlka nejen ke změně skladby živočišstva, ale i vegetace a toku řeky. Navrácení vlka jako vrcholového predátora způsobilo trofickou kaskádu

Eva Kubičková

Herní svět

The Mimic chapter 1 - Roblox

Jajaj!!! Mami, pomoz mi. Ano, máme tu Halloween a nesmí chybět trochu toho strachu.

Jste ve škole. Nuda, co? Ale bacha. Nemůžete jít ven a tak jednoduše půjdete za krvavými stopami. Musíte najít různé předměty, ale mějte oči na stopkách, ať nespádnete do náruče vaší nové kamarádky. Mezitím co hledáte klíč ke sklepení, kde musíte šetřit dechem, protože ho moc mít nebudete, vás tiše sleduje vaše milá kamarádka. Hned, jak se dostanete do sklepení, tak si pusťte Coffin dance meme. Přeji vám děsivé zážitky při hraní této hry!

Sebastian Rychlík

Recepty na dobroty

Nadýchaný jablečný koláč

Příprava: 45 minut

Forma o průměru 24 cm

Co na jablečný koláč?

4 středně velká kyselejší jablka

3 vejce 150 g třtinového cukru

230 g polohrubé mouky + na vysypání

½ kypřicího prášku do pečiva

1 lžička mleté skořice

4 lžíce oleje

máslo na vymazání formy

Jak na to?

1. Předehřej troubu na 180°C. Vymaž formu máslem a vysyp moukou. Jablka omyj, zbav jádřinců a nakrájej na měsíčky. Rozděl je rovnoměrně do formy.

2. V robotu utři vejce s cukrem. Přidej prosátou mouku s kypřícím práškem a mletou skořicí. Smíchej a nakonec zlehka vmíchej olej. Těsto nalij na jablka a peč dozlatova, asi 30 minut. Otestuj těsto špejlí, když zůstane po vyndání suchá, koláč je hotový.

Tomáš Voráček

Nepečené dobroty

Nadýchaný

16 porcí

Přísady:

Na korpus:

150 g sucharů

125 g másla

1 polévková lžíce cukru

1 sáček vanilkového cukru

Na krém:

6 plátků bílé želatiny

250 g mascarpone

300 g přírodního jogurtu

150 g cukru špetka mleté skořice

500 g oSTRUŽIN

Na přeliv:

1 sáček čirého dortového želé

300 ml jablečné šťávy

1 polévková lžíce cukru

mletá skořice na poprášení dle chuti

máslo na vymazání formy

Postup:

1. Suchar dejte do mrazicího sáčku a ten pevně uzavřete. Rozdrťte je na jemno válečkem na těsto a vysypejte do mísy. Nechte rozpustit máslo a přidejte ho spolu s cukrem a vanilkovým cukrem k drobkům a všechny přísady dobře promíchejte.

2. Pečící formu lehce vymažte a vyložte pečícím papírem. Vložte hmotu ze sucharů a upěchujte, abyste vytvořili korpus. Nechte jej ho-

dinu chladit. Poté jej opatrně vyjměte, položte na talíř nebo podnos a kolem umístěte pečící rám.

3. Namočte želatinu. Mascarpone smíchejte s jogurtem, cukrem a skořicí. Želatinu vymačkejte, při mírném zahřátí nechte rozpustit a smíchejte s trochou krému. Vše vmíchejte do zbývajcího krému. Krém dejte na korpus a hladce rozetřete, poté odložte na tři hodiny do chladu.

4. Přeberte oSTRUŽINY, opatrně je opláchněte a osušte. OSTRUŽINY pokladte na krém. Z dortového želé, šťávy a cukru připravte přeliv, vlijte na oSTRUŽINY a nechte v chladu, dokud přeliv nezhoustne. Uvolněte pečící rám a koláč nakrájejte na kousky.

Vojta

Co se ve škole událo

Volby 2021

Dne 13.10 se ve škole Národní 1018 v Montessori sněmovně konaly Montessori volby.

Volby probíhaly tak, že každé dotyčné dítě dostalo volební lístek a obálku, do které se po zvolení strany vhodil volební lístek a obálka se vhodila do urny. Na volebním lístku ovšem nebyli vypsáni jednotliví členové politických stran, ale jen jednotlivé strany. Politické strany byly stejné jako v opravdových volbách a jejich programy byly vylepeny na zdi v Montessori sněmovně.

Ve volbách hlasovalo cca 50 dětí ze 70. Vyhrálo „Spolu“ s 20 hlasy, a hned na druhém místě byli „Piráti“ s 16 hlasy. Tuto akci pořádal Montessori parlament. Účastníci parlamentu, co se zúčastnili akce: Klára Pozniaková, Eliška Husinecká, Šimon Růžička, Matyáš Zíka a Martin Pozniak. Celkově volby proběhly v pořádku bez nějakých větších potíží.

Eliška Husinecká - členjka Montessori parlamentu

Pobyt na Nových Hutích

Ráno jsme v 8:00 odjížděli do Nových Hutí. Kolem 10:00 jsme byli před hotelem Kodrea. Po vybalení zavazadel jsme šli na kopec, kde je sjezdovka. Pak jsme se vrátili do hotelu a šli jsme na oběd. Po obědě jsme měli odpolední klid. Po poledním klidu jsme šli na Pláně. Na Pláních jsme stavěli domečky, a když jsme měli dostaveno, tak jsme šli zpátky do hotelu. Po večeři jsme šli dělat učení a pak šli spát.

Druhý den jsme byli na zahradě. Pak byl oběd a po obědě jsme chodili po hotelu a plnili nějaké úkoly.

Třetí den jsme po snídani vyrazili do školy.

Anažka Nováková

Nové Hutě

3 Vypravili jsme se naše třída a 2.M a 1.M na Nové Hutě. Po chvíli jsme se vydali na procházku na sjezdovku. Vrátili jsme se na oběd. Pak byl polední klid. Tonda mě nenechal spát. Po poledním odpočinku jsme šli na Pláně. Na kraji lesa jsem stavěla domeček z přírodnin. Zpátky jsme přišli skoro na večeři.

Byla jsem na pokoji s Vašíkem a Toníkem. Druhý den o poledním klidu mě zlobili.

Těším se domů.

Doubinka Nová

Pobyt na Nových Hutích

3 Celé první trojročí jelo na Nové Hutě. A dělali jsme tam krásné náramky s uzlíky. Moc se nám líbily. V pátek jsme jeli do školy. A těším se na příští rok.

Šarlotka Thonová

Velryba na souši

Vydává: Montessori základní škola Prachatice,
Národní 1018, 383 01 Prachatice

E-mail: velrybanasousi@seznam.cz

Šéfredaktorka: Šanti Justová, Veronika Veselovská

Redakce: Maxim Zíka, Jakub Kadlec, Matěj Hnízdil,
Ludmila Kozlová, Eva Kubičková, Markéta
Škorpilová, Martin Pozniak, Václav potužník,
Tomáš Voráček, Sebastian Rychlík, Štěpánka
Hronová

Grafická úprava a sazba: Jolana Drhovská

Toto číslo bylo předáno do tisku 10. 11. 2021